શ્રી શત્રુંજય - મુક્તિ સમ્યગ્જ્ઞાન અભ્યાસક્રમ

શત્રુંજય એકેડમી, શ્રી પદ્મપ્રભસ્વામી જૈન મંદિર, સ્ટેશન રોડ, ચાળીસગામ - ૪૨૪ ૧૦૧.

सा विद्या या विमुक्तये

સમ્યગ્જ્ઞાન વિશારદ Answer-Sheet

અભ્યાસક્રમ ક્રં : ૮

◆◆◆ અભ્યાસક્રમ જવાબ પત્ર ◆◆◆

એનરોલમેન્ટ નંબર 8 ગામ ______

વિદ્યાર્થીનું નામ ______

પ્રશ્ન-૧ ખાલી જગ્યા

(૧)	મોક્ષપ્રાપ્તિ
(૨)	સૂર્યની
(૩)	મહામારી
(૪)	તપાગચ્છીય
(૫)	આચાર્ય પાર્શ્વચંદ્રસૂરિ
(૬)	મિશ્ર ઔદારિક
(૭)	ઉપક્રવો
(૮)	વિકલેન્દ્રિય
(૯)	સ્વોપજ્ઞવૃત્તિ
(૧૦)	પરિપક્વતા
(૧૧)	બાહ્યવર્તન
(૧૨)	પંચાંગી આગમ
(૧૩)	વિજયાદેવી
(૧૪)	સૂક્ષ્મક્રિયાનિવૃત્તિ
(૧૫)	હસ્તપ્રતો
(૧૬)	કાર્યકારણ
(૧૭)	જિનપ્રણીત
(૧૮)	ચૈત્યવાસ
(૧૯)	સયોગી ગુણસ્થાનકે
(૨૦)	આજીવિકા.

પ્રશ્ન-૨ એક જ શબ્દમાં

(૧)	પૂર્વક્રિયા
(૨)	આચાર્યશ્રી દેવસૂરિજી મ.
(૩)	શ્રી માનદેવસૂરિ
(૪)	સમસ્ત લોક અને અલોક.
(૫)	શ્રી શાંતિજિન
(૬)	કર્મ અનુસાર
(૭)	ત્રીજો-ચોથો આરો
(૮)	આચાર્ય સોમપ્રભસૂરિ
(૯)	દેશવિરતિ
(૧૦)	પાપોદયે
(૧૧)	સાતે નરકમાં
(૧૨)	વેદનીય અને આયુષ્યકર્મની
(૧૩)	મહારાજ રાવગંગા
(૧૪)	સદ્દાલપુત્રને
(૧૫)	ષડ્દર્શનનું

પ્રશ્ન-૩ શબ્દનો અર્થ

(૧)	દેવો
(૨)	ઉત્પન્ન થાય છે
(૩)	રવૈયા
(૪)	યુક્ત
(૫)	પૃથ્વીપીઠ
(૬)	કાયયોગ
(૭)	છોડીને
(૮)	સ્તવાયેલી
(૯)	હાથમાં રહેલા
(૧૦)	સૂર્ય
(૧૧)	છોડીને
(૧૨)	તેમજ
(૧૩)	કરીને
(૧૪)	બાકીના
(૧૫)	વનસ્પતિકાય
(૧૬)	પામે છે
(૧૭)	લુપ્ત કરાયેલી
(૧૮)	સાતે
(૧૯)	જેમના
(૨૦)	પ્રશસ્ત

પ્રશ્ન-૪ જોડકાં જોડો

(૧)	૬	(૬)	૩
(૨)	૧૦	(૭)	૯
(૩)	૭	(૮)	૪
(૪)	૧	(૯)	૨
(૫)	૮	(૧૦)	૫

પ્રશ્ન-૫ સંખ્યામાં જવાબ

(૧)	૪૪
(૨)	૫
(૩)	૬૬ વર્ષ
(૪)	દશોન પૂર્વક્રોડ
(૫)	૨૨
(૬)	૧૬૮૮
(૭)	૧૬
(૮)	૫
(૯)	૭
(૧૦)	૭

	પ્રશ્ન-૬ ✓ કે ×		પ્રશ્ન-૭ આ વાક્ય ક્યા પાને છે તે નંબર
(૧)	×	(૧)	૨૪
(૨)	✓	(૨)	૯
(૩)	×	(૩)	૧
(૪)	×	(૪)	૧૮
(૫)	✓	(૫)	૧૫
(૬)	✓	(૬)	૨૧
(૭)	×	(૭)	૧૦
(૮)	✓	(૮)	૬
(૯)	×	(૯)	૧૧
(૧૦)	✓	(૧૦)	૧૭

પ્રશ્ન ૧-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૨-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૩-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૪-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૫-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૬-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૭-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૮-મેળવેલ ગુણ	=	કુલ ગુણ

રીમાર્ક ______ તપાસનારની સહી ______

પ્રશ્ન - ૮

૧. કાર્યસિદ્ધિ માટેના ૫ કારણો શાસ્ત્રોમાં બતાવામાં આવ્યા છે તે આગળ પ્રમાણે જાણવા —

① કાળ – જે કાર્ય જે સમયમાં થવાનું હોય છે એ જ સમયમાં થાય છે.. ઉનાળામાં આંબો પાકે.. શીયાળામાં મેથી પાકે.. તેમ સર્વ કાર્યનો સમય હોય છે તે સમયે જ થાય.. અનુકુળ સમયે યોગ્ય સ્વભાવમાં યોગ્ય પુરૂષાર્થ કરવામાં આવે તો સફળતા સરળ બને છે.. કાળની પરિપક્વતા થાય ત્યારે જ કાર્યની સિદ્ધિ થાય છે.. ② નિયતિ – કાળ અને સ્વભાવ અનુકુળ હોય પણ જો કાળની પરિપક્વતા ન થઈ હોય તો કાર્ય થતું નથી.. સ્વભાવથી જીવ ભવ્ય હોય.. કાળ અનુકુળ હોય છતાં જો નિયતિ અનુકુળ ન હોય તો કાર્ય ન થાય.. ③ પુરૂષાર્થ – કાળ, સ્વભાવ અને નિયતિ અનુકુળ હોય છતાં પણ જો જીવ પુરૂષાર્થ ન કરે તો સિદ્ધિ ન જ પામી શકે.. દરેક શુભ કાર્યમાં યથાયોગ્ય પુરૂષાર્થ તો થવો જ જોઈએ.. કાળ, સ્વભાવ, નિયતિ બધું અનુકુળ હોય છતાં જીવ પુરૂષાર્થ ન કરે તો સિદ્ધિ ન મળે..

૨. મુનિશ્રી યશોવિજયજીની તેજસ્વિતા, બુદ્ધિપ્રતિભા અને સુયોગ્યતા વગેરેને અવધાનના પ્રયોગ દ્વારા પિછાણીને આવર્જિત થયેલા શ્રેષ્ઠી શ્રી ધનજી સુરાએ ગુરૂ ભગવંતને વિનંતી કરી કે આ મહાત્માને કાશી જઈ વિદ્યાભ્યાસ કરાવો તો શ્રી જિનશાસનને બીજા હરિભદ્રસૂરિ મ. કે હેમચંદ્રસૂરિ મ. મળશે.. એ માટેની બધી વ્યવસ્થાનો લાભ પણ પોતે જ લેવાની તત્પરતા બતાવી.. તદનુસાર ગુરૂ ભગવંત સાથે મુનિ યશોવિજયજીએ કાશી તરફ વિહાર કર્યો.. ગંગાનદીના કિનારે ઐઁકારના જાપથી શ્રી સરસ્વતી દેવીને પ્રસન્ન કરી વરદાન મેળવ્યું.. કાશીમાં પણ વરસ અને પછી આગ્રામાં ચાર વરસ સુધી પ્રકાંડ વિદ્વાન ભટ્ટાચાર્ય પાસે ષટ્દર્શન વગેરેનું તલસ્પર્શી અધ્યયન કર્યું.. કાશીમાં બહારથી આવેલા દ્વિ વિદ્વાને વાદનો પડકાર ફેંક્યો.. કોઈ ઝીલી ન શક્યું.. કોઈ ન જીત્યું.. ત્યારે મુનિ યશોવિજયજીએ એ પડકાર ઝીલી સ્યાદ્વાદનું આલંબન લઈ વિજય મેળવ્યો.. વળી સો ગ્રંથોની રચના કરી માટે કાશીના વિદ્વાનોએ "ન્યાયવિશારદ" અને "ન્યાયાચાર્ય"

૩. વીશસ્થાનકની સેવનાથી જે જીવે તીર્થંકર નામ કર્મ પ્રાપ્ત કર્યું છે તે જીવ સયોગી ગુણસ્થાનકે તીર્થંકર નામકર્મના ઉદયથી કેવલી બનીને જગત્પતિ ત્રિભુવનાધિપતિ બને છે.. તે "જિનેન્દ્ર" કહેવાય છે.. તીર્થંકર પ્રભુને 1) ચાર અતિશય જન્મથી હોય 2) અગિયાર કર્મ ક્ષયથી છે 3) ઓગણીસ અતિશય દેવકૃત હોય છે.. એવી રીતે (૪+૧૧+૧૯=૩૪) ચોંત્રીસ સંપૂર્ણ અતિશય તીર્થંકરને હોય છે મનુષ્યો અને દેવો એમને નમે છે.. પૂજે છે.. સર્વોત્તમ ઉપદેશથી તીર્થંકર શાસનને પ્રવર્તાવે છે.. તીર્થંકર પરમાત્મા નિર્મળ દેશના આપીને ભૂતલને વિષે અનેક ભવ્યાત્માઓને પ્રતિબોધ કરતાં થકાં એટલે જ સર્વવિરતિ – દેશવિરતિ વગેરે વ્રતો આપીને તીર્થંકર નામકર્મને ભોગવે છે.. ધર્મ દેશના આપવામાં અગ્લાન બનીને તીર્થંકર નામકર્મ ભોગવે છે.. તીર્થંકર નામકર્મના ઉદયે કરોડો સુર-અસુરો એમને સેવતા હોય છે.. સુવર્ણ કમલ ઉપર પગ સ્થાપન કરીને વિચરે છે.. એવા તીર્થંકર મધ્યમ આયુષ્યવાળા હોય છે..

૪. પૃથ્વીકાયાદિ દસ પદને વિષે પૃથ્વીકાય, અપકાય અને વનસ્પતિકાય ઉત્પન્ન થાય છે.. પૃથ્વીકાયાદિ દસ પદોમાંથી નીકળેલા જીવો તેઉકાય અને વાયુકાયને વિષે ઉત્પન્ન થાય છે.. પૃથ્વીકાયાદિ દસ પદ એટલે પાંચ સ્થાવર (પૃથ્વીકાય, અપકાય, તેઉકાય, વાયુકાય અને વનસ્પતિકાય), ત્રણ વિકલેન્દ્રિય (બેઈન્દ્રિય, તેઈન્દ્રિય અને ચઉરેન્દ્રિય) ગર્ભજ તિર્યંચ અને ગર્ભજ મનુષ્ય

આ દશ પદમાં પૃથ્વીકાય, અપકાય અને વનસ્પતિકાયના જીવો આવે.. આ દસ પદમાંથી તેઉકાય અને વાયુકાયમાં જાય છે.. એનાથી એ ફલિત થાય છે કે પૃથ્વિકાયાદિ દસમાં ઉત્પત્તિ માત્ર પૃથ્વીકાય, અપકાય, વનસ્પતિકાય, બેઈન્દ્રિય, તેઈન્દ્રિય, ચઉરેન્દ્રિય, ગર્ભજ તિર્યંચ તથા ગર્ભજ મનુષ્યની જ થાય છે.. પૃથ્વિકાયાદિ દસમાં તેઉકાય અને વાયુકાયની ઉત્પત્તિ થતી નથી..

૫. શ્રી પાર્શ્વચંદ્રસૂરિએ સંસ્કૃત, પ્રાકૃત અને ગુજરાતી ભાષામાં વિપુલ ગદ્ય-પદ્યસાહિત્ય રચીને તેમણે છૂટે હાથે જ્ઞાનદાન કર્યું છે.. 'સપ્તપદીશાસ્ત્ર', 'સંઘરંગપ્રબંધ', 'ચંદક ચરી', 'સુરદીપિકા', 'રૂપકમાલા', 'પ્રશ્નશતક', 'વિધિશતક', 'વિધિવિચાર', 'ઉપદેશસાર' વગેરે ગ્રંથોમાં તેમનો ઉપદેશ, તેમણે કરેલા ક્રિયોદ્ધારની ચર્ચા, તેમના સંશોધનની વ્યાપકતા વગેરે ઝિલાયાં છે.. તેમના ગ્રંથોનું શાંતિથી અવલોકન કરનાર તેમના વિચારોની મૌલિકતા, તર્કબદ્ધતા અને સ્પષ્ટતાથી પ્રભાવિત થયા વિના રહેશે નહીં.. સખ્યાબંધ પ્રકરણો, છત્રીસીઓ, બત્રીસીઓ, કુલકો, રાસ, સ્તવન, સજ્ઝાય, સ્તુતિ, વગેરેમાં તેમની વિદ્વત્તા, કવિત્વ, ભક્તિ અને મૌલિકતાનાં સુંદર દર્શન થાય છે.. સાહિત્યક્ષેત્રે તેમનું આગવું અર્પણ છે.. આગમોના અનુવાદો પવિત્ર જૈન આગમોના પ્રચલિત લોકભાષામાં વિવરણ કરવાની પહેલ એમણે કરી.. સામાન્ય જનતા માટે આગમોનું અધ્યયન સરલ-સુલભ કરી આપવા માટેનો તેમનો આ પુરૂષાર્થ અનેક રીતે નોંધપાત્ર છે.. તેમણે કરેલા પાંચ-સાત સૂત્રોના 'ટબ્બા'ની હસ્તલિખિત પ્રતિઓ ભારતભરના જ્ઞાન ભંડારોમાં મળે છે એ તેમના કાર્યની ઉપયોગિતાનો પ્રત્યક્ષ પુરાવો છે..